

Offentlige innkjøp i Norden utgjør omtrent
NOK 1000 milliarder pr år – denne kjøpekraften kan
effektivt bidra til mer miljøvennlige produkter. Et miljøfokus
kan i tillegg gi din virksomhet økt verdiskapning, lavere
total kostnader og et bedre omdømme

et godt kjøp

Hvor viktig er innkjøp for verdiskapningen
i din virksomhet?

Hvilken merverdi gir et økt fokus på miljø?

Og hva kan du som leder gjøre?

norden

til lokalpolitikere og ledere i offentlig sektor

Brosjyren er initiert og finansiert av Nordisk Ministerråd

Litt fakta

miljøhensyn i innkjøp bidrar til at miljøproblemene minsker

FNs miljøtoppmøte i Johannesburg i 2002 vedtok følgende:
Fundamental changes in the way societies produce and consume are indispensable for achieving global sustainable development. [...] This would include actions at all levels to: [...] Promote public procurement policies that encourage development and diffusion of environmentally sound goods and services

OECD anbefaler:
...that Member countries take greater account of environmental considerations in public procurement of products and services [...] Act C(2002)3

Dette er vektlagt i den nordiske strategien for bærekraftig utvikling og av samtlige regjeringer i de nordiske land. Regelverket for offentlige anskaffelser gir gode muligheter til å stille miljøkrav.

De viktigste miljøutfordringene i dagens forbrukersamfunn er:

- Redusere utslipp av klimagasser
- Redusere utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier
- Hindre overforbruk av ressurser og begrense avfallsmengden
- Stoppe nedbryting av ozonlaget i atmosfæren
- Sikre biologisk mangfold (dvs. antall levende arter på jorda)

Ved innkjøp er det derfor viktig å vektlegge:

- Forbruk av råvarer og energi
- Kjemikalier i produkter
- Forurensende utslipp
- Avfallsgenerering

Miljøhensyn gir fordeler

miljøfokus ved innkjøp vil gi din virksomhet følgende gevinster

- Virksomheten bidrar til en bærekraftig utvikling
- Bedre omdømme når samfunnsansvaret vektlegges
- Virksomheten sparer penger, f.eks når bil med lavere bensinforbruk velges
- Lokalt miljø forbedres – både for egne ansatte og innbyggere
- Redusert risiko – både med hensyn til omdømme og kostnader
- Det jobbes i tråd med politiske beslutninger

Hva er status for innkjøp?

virksomhetens mål skal nås – med effektiv ressursbruk

De viktigste ressursene er arbeidskraft og innkjøpte varer og tjenester. Dårlige innkjøp kan koste mye i kroner og øre – men kanskje enda mer i frustrasjoner, tapt produktivitet og negativt omdømme.

Når alle investeringer og vare- og tjenestekjøp regnes med, ligger innkjøpskostnadene ofte på 40 – 70% av totalkostnadene.

Har du god nok oversikt over innkjøpene i din virksomhet? Etterspør svar på følgende spørsmål:

- Hvor stor andel av budsjettet går til innkjøp hvert år?
- Hvilken policy og retningslinjer gjelder for innkjøpsfunksjonen?
- Hvilke mål er fastsatt og hvordan rapporteres det i forhold til disse?
- Hvordan er innkjøpsfunksjonen organisert, og er innkjøpskompetansen god nok?
- Hvilke rammeavtaler finnes, og hvordan er lojaliteten til disse?
- Ligger fokuset på anskaffelseskost, eller tas det hensyn til livssyklus-kostnadene?

Hvordan styrke miljøprofilen og sikre effektive innkjøp? En god start er å tilpasse utkastet til innkjøpspolicy på neste side til egen virksomhet – få den vedtatt, og følge den opp.

Forslag til innkjøpspolicy

Under følger elementer til en policy – bearbeid disse videre for bruk i egen virksomhet

1. Forankring

Policyen bør forankres i nasjonal lovgivning, overordnet policyformuleringer, miljøledelsessystem, strategier e.l.

2. For hvem?

Denne innkjøpspolicyen henvender seg til ansatte og leverandører.

3. Innkjøpsfunksjonens oppgaver og roller

Innkjøpsfunksjonen skal:

- Være en servicefunksjon som bidrar positivt til virksomhetens verdiskapning
- Anskaffe de varer, tjenester, bygg og anlegg det er behov for
- Sikre at anskaffelsene bidrar til effektiv drift og best mulig økonomisk resultat over tid
- Bidra til å redusere den totale miljøbelastningen fra varer og tjenester som anskaffes og forbrukes
- Sikre at anskaffelsene gjøres i henhold til gjeldende lover og regler

4. Forsyningsstrategi

Innkjøpsfunksjonen skal ha et helhetlig perspektiv på innkjøp og ha en forsyningsstrategi som:

- Identifiserer kritiske produkter for virksomheten
- Identifiserer de produktgrupper som har størst forbedringspotensial
- Organiserer hvert enkelt innkjøp på en mest mulig effektiv måte

5. Etikk

Følgende etiske prinsipper legges til grunn for innkjøpsfunksjonens arbeid:

- Forholdet til leverandører skal være preget av åpenhet, ærlighet og troverdighet
- All opptreden skal være på en slik måte at vår integritet og troverdighet ikke kan trekkes i tvil

6. Prinsipper for anskaffelsesprosessen

Følgende prinsipper legges til grunn for anskaffelsesprosessen:

- Alltid vurdere alternative løsninger og unngå nyanskaffelser hvis dette er mulig
- Identifisere og verifisere det faktiske behovet i et samarbeid mellom innkjøper og brukere
- Alltid legge et helhetssyn til grunn ved behovsverifisering på tvers av avdelinger og over tid
- Benytte objektive og ytelsesbaserte spesifikasjoner og kriterier
- Følge opp kontrakt/leveranse gjennom driftsfasen frem til utrangering
- Orienterer bortvalgte leverandører om hvorfor de ikke ble valgt

7. Retningslinjer for valg av leverandører

Følgende retningslinjer legges til grunn for valg av leverandør:

- Avhengig av den enkelte anskaffelse, skal leverandører velges på bakgrunn av sin erfaring, kompetanse, teknisk gjennomføringsevne, soliditet og dokumenterte systemer for miljø- og kvalitetsledelse
- Ved valg av produkt/løsning skal det blant annet tas hensyn til livssyklus-kostnader, kvalitet og miljøegenskaper

8. Rapportering

Innkjøpsfunksjonen skal årlig rapportere til ledelsen på hvordan denne policyen etterleves.

Elektronisk versjon av dette policyforslaget er tilgjengelig på www.norden.org/miljoe/sk/innkjop.asp

Det er påbudt ved lov

§ 6 i Lov om offentlige anskaffelser slår fast at offentlige oppdragsgivere skal ta hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser ved planleggingen av sine anskaffelser.

Men det som er påbudt, kan også være et gode:

"Fylkesmannen i Vestfold arbeider systematisk med å ta miljøhensyn ved sine innkjøp. Våre erfaringer er at dette er fullt mulig, og i de fleste tilfeller gir bedre produkter og lavere totale kostnader i et levetidsperspektiv. Erfaringen er også at miljøkrav styrker leverandørenes innovasjonvilje og konkurranseevne."

Hilsen Bjørn Strandli

Assisterende fylkesmann, Fylkesmannen i Vestfold

Mer informasjon om innkjøp og miljø

På GRIPs nettside for innkjøp – **www.grip.no/innkjop** – tilbys:

- **GRIP innkjøp**
hovedveileder for miljøeffektive innkjøp
- **Konkrete innkjøpstips**
for ulike produktgrupper
- **Verktøy**
for behovsverifikasjon, nåverdiregning med mer
- **Kurs**
i temaet innkjøp og miljø

GRIP er en stiftelse opprettet av Miljøverndepartementet. GRIP jobber for at norske virksomheter skal øke sin verdiskaping og redusere sine kostnader gjennom å ta miljøhensyn.

Nærings- og handelsdepartementet har utarbeidet veilederen "Miljø og regelverket for offentlige anskaffelser" som avklarer de juridiske sidene ved å ta miljøhensyn. Den er tilgjengelig på **odin.dep.no/mod/norsk/offentlig/p30005559/bn.html**

Andre nyttige nettsider:

- Statskonsult tilbyr egne innkjøpskurs. Nærmere presentasjon på **kurs.statskonsult.no**
- Stiftelsen Miljømerking i Norge presenterer de offisielle miljømerkeordningene "Svanen" og den europeiske "Blomsten" på **www.ecolabel.no**
- Flere fylker arbeider sammen om nettsiden **www.miljoinnkjop.no**
- Gode artikler på temaet innkjøp kommer hver fredag på **www.norsk.lysingsblad.no**

- Innføring av miljøledelse vil gi en helhetlig miljøetsatsing. Mer info på **www.gronnstat.no** og **www.grip.no/Miljoledelse/Vimpel/default.htm**
- Offentlige nettsider med miljø som tema: Miljøverndepartementet på **odin.dep.no/md**, Statens forurensingstilsyn på **www.sft.no** og Miljøstatus i Norge på **www.miljostatus.no**

I tillegg til denne brosjyren du nå leser, er det utarbeidet en tilsvarende brosjyre som retter seg mot innkjøpere. Begge brosjyrene kan bestilles eller lastes ned i pdf-format fra **www.grip.no/Produkter/Bestillingsliste/info.htm**

norden

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
www.norden.org